

Læreplan i taksidermistfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 10. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2021

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Taksidermistfaget handler om utstopping av dyr og om konservering og preparering av biologisk materiale. Gjennom praktisk arbeid i tradisjonelle taksidermistteknikker utvikler lærlingene kunnskap om konservering av biologisk materiale. Faget skal sette framtidige yrkesutøvere i stand til å arbeide for naturmangfold og legge til rette for drift av naturhistoriske samlinger og naturhistorisk forskning.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen.

Taksidermistfaget skal bidra til utvikling av produkter med utgangspunkt i bærekraft, kvalitet, natur, kultur og historie. Lærlingene skal oppleve mestring og finne sin egen faglige identitet gjennom å utvikle håndlag og reflektere over håndverksutførelsen i arbeid med konservering av biologisk materiale. Faget viderefører tradisjonell håndverkskunnskap og tar vare på ressurser for fremtiden. Videre bidrar faget til å skape respekt for og forståelse av natur- og kulturarv, og på dette grunnlaget kan nye løsninger utvikles. Faget skal bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle faget og et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Biologisk konservering

Kjerneelementet biologisk konservering handler om å framstille biologiske montasjer med utstoppede dyr til det private markedet. Videre handler det om å konservere biologisk materiale for langtidsoppbevaring i naturhistoriske samlinger, til forskning og til undervisning.

Håndverk og materialer

Kjerneelementet håndverk og materialer handler om å velge og bruke gamle og nye håndverksteknikker i produksjon av nye preparater, vedlikehold og restaurering av eldre preparater. Det omfatter valg av produksjons- og konserveringsmetode, materialer og verktøy kombinert med anatomi- og artskunnskap. Videre handler det også om å følge gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet.

Etikk, regler og konvensjoner

Kjerneelement etikk, regler og konvensjoner handler om å følge gjeldende nasjonale og internasjonale lover og forskrifter som innvirker på og regulerer utøvelsen av taksidermistfaget. Det innebærer å følge plikter og rettigheter for ivaretagelse og omsetting av vilt.

Utvikling og nyskaping

Kjerneelementet utvikling og nyskaping handler om å se mulighetene ut over tradisjonelle håndverksteknikker og materialvalg innenfor taksidermistfaget. Videre handler det om å ta i bruk miljøvennlig kjemi, ny produksjonsteknologi og være nytenkende i valg av materialer og produkter laget for andre formål.

Tverrfaglige temaer

Bærekraftig utvikling

I taksidermistfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk over ressursbruk, ressursutnyttelse, miljøavtrykk og resirkulering. Videre handler det om krav til kvalitet ved bruk av verktøy, maskiner og materialer. Det handler også om artskunnskap og etiske holdninger og arbeidsmetoder. Videre handler det om at faget er en del av arbeidet med å sikre verdens natur- og kulturarv.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i taksidermistfaget innebærer å lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale. Det innebærer også å bruke fagspråk i kommunikasjon med andre, reflektere over og drøfte mulige valg og løsninger og å tilpasse kommunikasjonen til mottaker og formål.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i taksidermistfaget innebærer å bruke fagspråk til å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det innebærer å lage arbeidsbeskrivelser og dokumentere arbeidsprosesser gjennom tekst og visualiseringer.

Å kunne lese

Å kunne lese i taksidermistfaget innebærer å finne og vurdere informasjon i faglitteratur, ulike tekster, arbeidsbeskrivelser, tegninger, bilder, illustrasjoner og piktogrammer. Det innebærer også å sammenligne, tolke informasjon og trekke faglige slutninger ut fra kjent og ukjent fagstoff. Det innebærer også å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne regne

Å kunne regne i taksidermistfaget innebærer å hente ut, beskrive og tolke informasjon fra tallmateriale i tabeller, statistikk og grafiske framstillinger. Det innebærer også å bruke og bearbeide informasjonen for å forstå og vise sammenhenger, beregne blandingsforhold og gjøre økonomiske beregninger i forbindelse med pristilbud.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i taksidermistfaget innebærer å bruke digitale ressurser til å innhente informasjon og å kommunisere og presentere eget arbeid. Digitale ferdigheter vil videre si å vurdere, bearbeide og sammenstille informasjon, være kildekritisk og vise til kilder. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering taksidermistfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget arbeid
- bruke økologi, artskunnskap og annen relevant informasjon i planlegging av monteringsarbeidet
- artsbestemme fugler og dyr fra norsk fauna
- gjøre rede for og drøfte en arts leveområde og bruke denne kunnskapen i arbeidet med å gjenskape en riktig biotop
- bruke digitale ressurser til skisser og måltaking i gjengivelse av biologisk materiale
- finne og vurdere informasjon om faglige spørsmål og problemstillinger og bruke kildene på en måte som lar seg etterprøve
- vurdere og bruke ulike flå- og skinnbehandlingsteknikker
- konservere biologisk materiale og ta prøver til forskning
- gjøre rede for de mest utbredte skadeinsektene og gjennomføre forebyggende tiltak
- gjennomføre konserveringsarbeid og monteringsarbeid i samsvar med egen arbeidsplan og ut fra gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- bruke verktøy og materialer i henhold til gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- anvende anatomikunnskap i monteringsarbeid og tilvirking av modeller i ulike materialer

- drøfte og gjennomføre avstøpning og fargelegging
- planlegge, gjennomføre og analysere innsamling og konservering av plantemateriale til oppbygging av habitater og dioramaer
- samarbeide med andre faggrupper i planlegging og produksjon av utstillinger
- beregne råvarer og pris på produkter og tjenester
- utforske nye trender i faget og vurdere eget arbeid i lys av dem
- analysere og bruke egnede materialer og metoder i vedlikehold og restaurering av gammelt konservert materiale
- presentere egne produkter og tjenester
- utforske og gjøre rede for fagets håndverkshistorie og metoder og hva det betyr for dagens naturforståelse
- gjøre rede for og følge gjeldende norske og internasjonale lover og regelverk som regulerer utøvelsen av faget, og nasjonale og internasjonale forskrifter som regulerer handel med truede arter
- gjøre rede for og bruke gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet i arbeidet og vurdere eget produkt, arbeid og arbeidsetikk med tanke på natur, miljø og samfunn
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i taksidermistfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i taksidermistfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i taksidermistfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på fire til fem virkedager.